

MUISTIINPANO VUODEN 1900 JOULUKUUN 29 p:ltä

29/XII 1900. Lauantai, klo-2 yöllä.

Mieleni tekee merkitä muistiin vaikutelmani tämänpäiväisestä „kaksoisveljen” kanssa käydystä keskustelusta. Se oli merkittävä ja tavallaan „historiallinen” kokous (Arsenjev, Velika, kaksoisveli + vaimo¹²⁵ + minä), historiallinen ainakin minun elämässäni, sillä se on yhteenveto ellei kokonaisuudesta aikakaudesta, niin ainakin elämänkirjan eräästä sivusta ja määrää käyttäytymisen ja elämäntien pitkäksi aikaa eteenpäin.

Sen mukaan, mitä Arsenjev alunperin kertoi asiasta, olin siinä käsityksessä, että kaksoisveli on tulossa luoksemme ja haluaa lähestyä omasta puolestaan meitä, mutta osoittautuikin olevan juuri päinvastoin. Tämä kummallinen erehdys johtui kai siitä, että Arsenjev olisi kovasti halunnut sitä, millä kaksoisveli „houkutteli”, nimittäin poliittista aineistoa, uutiskirjeitä etc.*, ja „sitä uskotaan, mitä halutaan”, ja Arsenjevkin uskoi mahdolliseksi sen, millä kaksoisveli meitä houkutteli, hän halusi uskoa kaksoisveljen vilpittömyyteen, kunnollisen modus vivendin** mahdollisuuteen hänen kanssaan.

Ja juuri tämä kokous kumosi lopullisesti ja peruuttamattomasti sellaisen uskomuksen. Kaksoisveli näytti itsensä aivan uudelta puolelta, osoitti itsensä läpiliipatuksi „poliitikoksi”, poliitikoksi sanan huonoimmassa merkityksessä, politikoitsijaksi, veijariksi, kaupustelijaksi ja lurjukseksi. Hän saapui *aivan varmana voimattomuudestamme* — siten

* — et cetera — ja niin edelleen. *Toim.*

** — elintavan. *Toim.*

Arsenjev itse määritteli neuvottelujen tulokset, ja tuo määrittely oli aivan oikea. Kaksoisveli tuli uskossa, että olemme voimattomia, tuli esittämään meille *antautumisehdot*, ja hän teki sen ylen taitavassa muodossa, lausumatta yhtään ainoata purevaa sanaa, mutta osoittaen kuitenkin, mikä karkea ja tavallisen tusinaliberaalin kaupustelijaluonne piilee tuon ehta uuden „kriitikon” hienostuneen, sivistyneen pintakuoren alla.

Tiedusteluihini (joista illan asiallinen puoli alkoi), minkä vuoksi hän, kaksoisveli, ei halua tulla ilman muuta avustajaksi, hän vastasi täysin päättävästi, että hänen on psykologisesti mahdotonta tehdä työtä aikakauslehdelle, jossa hänet „peitotaan pahanpäiväiseksi” (kirjaimelleen hänen sanansa), että emme kai luule sellaista, että me rupeamme haukkumaan häntä ja hän „kirjoittelemaan” meille „poliittisia artikkeleja” (kirjaimellisesti!), että yhteistyöstä saateetaan puhua vain ehdolla, että ollaan täysin tasavertaisia (s.o. tasavertaisia kaiketi kriitikkojen ja ortodoksien kesken), että julkilausuman * jälkeen hänen toverinsa ja ystävänsä ¹²⁶ ei halunnut edes matkustaa tapaamaan Arsenjevia, että hänen, kaksoisveljen, suhdetta ei määrää niinkään paljon julkilausuma, eikä laisinkaan julkilausuma, vaan se, että aikaisemmin hän aikoi rajoittua „hyväasuovan avustajan” osaan, mutta nyt hän ei aio rajoittua siihen, vaan haluaa olla myös toimittajana (melkein niin kaksoisveli sanoikin!!). Kaikkea tätä kaksoisveli ei ladellut heti, neuvottelut hänen työkumppanuudestaan venyivät varsin pitkiksi (Arsenjevin ja Velikan mielestä liian pitkiksi), mutta niistä minulle selvisi täydellisesti se, että tuon gentlemannin kanssa ei päästä yhteisymmärrykseen.

Sitten hän alkoi ajaa vaativasti läpi ehdotustaan: miksei voitaisi perustaa kolmatta poliittista äänenkannattajaa tasavertaisin oikeuksin, se olisi edullista sekä hänelle että meille (lehdelle aineistoa, „ansaitsisimme” yhtä ja toista siihen annettavista resursseista), hän edellyttää, ettei siinä pitäisi kansilehdellä olla mitään sosialidemokraattista, mitään, mikä viittaisi firmaamme, että meidän pitäisi (ei muodollisesti, vaan moraalisesti pitäisi) antaa tähän lehteen myös koko yleispoliittinen aineistomme.

* Ks. tämän osan s. 333. *Toim.*

Asia kävi selväksi, sanoin suoraan, ettei kolmannen äänenkannattajan perustamisesta voi olla puhuttakaan, että tässä on kysymys siitä, sosialidemokratiako on käyvä poliittista taistelua vaiko liberaalit itsenäisesti ja yksinomaisesti (ilmaisin sen selvemmin ja määrätymmin, täsmällisemmin). Kaksoisveli ymmärsi, kiukustui ja sanoi, että sen jälkeen, kun olin sanonut sanottavani niin anerkennenswerter Klarheit* (kirjaimellisesti näillä sanoin!), siitä ei kannata enää puhuakaan, vaan puhuttakoon vain tilauksista — kokoelmatilauksista: se on se sama kolmatta lajia oleva aikakauslehti (aloin puhua). No siinä tapauksessa tehtäköön tilaus vain jo *olevalle* kirjaselle, sanoi kaksoisveli. Minkälaiselle? kysyin minä. Mitä sillä tiedolla on väliä — vastasi vaimo julkeasti. Jos päätätte periaatteessa suostua, niin sitten päätämme me, mutta ellette, niin silloin ei ole väliä tietääkään. Tiedustelin julkaisuehtoja: julkaisu on muka NN eikä mitään muuta, Teidän firmastanne ei tule olla mitään mainintaa, Verlag'in** lisäksi ei pidä olla mitään yhteyttä Teidän firmaanne — ilmoitti kaksoisveli. Aloin kiistellä sitäkin vastaan, vaatien mainittavaksi firmamme — Arsenjev ryhtyi väittämään minua vastaan, ja keskustelu keskeytyi.

Lopuksi — sovittiin päätöksen lykkäämisestä, — Arsenjev ja Velika ahdistelivat vielä kaksoisveljeä, vaativat *häneltä* selityksiä, kiistelivät, minä olin enimmäkseen vaiti, naureskelin (niin, että kaksoisveli sen näki selvästi), ja keskustelu päättyi nopeasti.

*Julkaistu ensi kerran 1924
I Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

* — tunnustusta ansaitsevalla selvyydellä. *Toim.*

** — kustannusliikkeen. *Toim.*

